

**МЕНЕДЖМЕНТ В ГАЛУЗІ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
І СПОРТУ**

ББК 75я73
УДК 796:005.6(075.8)
К 56

Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
(протокол № 13 від 28 листопада 2013 р.)

Рецензенти

І.Л. Гасюк – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри фізичної культури та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

І.І. Лотоцький – доктор економічних наук, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

А.І. Шинкарюк – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

К 56 Ковальчук Г.П.

Менеджмент в галузі фізичної культури і спорту: Навчальний посібник. / Г.П. Ковальчук. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2014. – 228 с.

ISBN 978-966-2771-27-5

У навчальному посібнику, розробленому відповідно до програми дисципліни «Менеджмент і маркетинг в галузі фізичної культури і спорту» з урахуванням сучасних психолого-педагогічних досліджень розкрито структуру і зміст даного курсу, що включає сутність, розвиток, функції, принципи, методи спортивного менеджменту, процес управління і керівництва фізкультурно-спортивними організаціями, особливості менеджменту в окремих ланках фізкультурно-спортивного руху в країні, надання послуг у галузі фізичної культури і спорту та інші питання, пов'язані з діяльністю спортивного керівника.

Видання містить запитання і завдання для бесід, творчих дискусій, самоконтролю, тематику рефератів, контрольних та курсових робіт. Посібник рекомендований для студентів за напрямом «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура», а також для викладачів вищої школи, аспірантів, вчителів, усіх, хто цікавиться питаннями менеджменту в галузі фізичної культури і спорту.

ББК 75я73
УДК 796:005.6(075.8)

ISBN 978-966-2771-27-5

Ковальчук Г.П., 2014
Видавець, оформлення, обкладинка,
макет, ТОВ «Друкарня «Рута», 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ І МЕНЕДЖМЕНТ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	9
ТЕМА 1. ЗМІСТ, ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЗВИТОК МЕНЕДЖМЕНТУ	9
1.1. Сутність проблеми управління та менеджменту	9
1.2. Менеджер як центральна фігура ринкової виробничо-господарської діяльності	11
1.3. Етапи розвитку менеджменту та їх характеристика.....	15
1.4. Розвиток науки управління в Україні.....	26
1.5. Розуміння маркетингового менеджменту	28
1.6. Історична еволюція вітчизняного спортивного менеджменту	32
ТЕМА 2. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ ЯК ГАЛУЗЬ І ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ	36
2.1. Система «управління» та «менеджменту» у фізичній культурі і спорті	36
2.2. Предмет менеджменту у фізичній культурі і спорті.....	39
2.3. Менеджмент як функція і процес діяльності професійно підготовлених спеціалістів.....	41
2.4. Менеджмент як складова частина діяльності працівників фізкультурно-спортивних організацій.....	42
2.5. Роль менеджера у професійній діяльності працівників фізичної культури і спорту освітніх закладів	44
ТЕМА 3. МЕНЕДЖМЕНТ В ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	48
3.1. Фізкультурно-спортивна організація як соціальна система, основні її функції і якості.....	48
3.2. Типи організацій, які виділяються за формою власності	55
3.3. Типологія фізкультурно-спортивних організацій за цільовим призначенням	56

3.4	Організаційні принципи та правові основи управління діяльністю фізкультурних і спортивних організацій	60
3.5	Типи організацій фізкультурно-спортивної спрямованості за поділом праці	64
3.6	Проектування та інституціоналізація фізкультурно-спортивної організації	66
3.7	Фізкультурно-спортивні організації – невід’ємна складова сфери послуг в умовах ринкових відносин	72

ТЕМА 4. СОЦІАЛЬНІ ЦІЛІ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ .....

4.1.	Соціальні цілі і місія спортивної організації	78
4.2.	Сучасні принципи спортивного менеджменту.....	81
4.3.	Планування як функція менеджменту	84
4.4.	Методика складання плану спортивної роботи та бізнес-планування у спортивному менеджменті.....	91
4.5.	Організація як функція управління в умовах підприємницької діяльності освітніх установ у сфері фізичної культури	98
4.6.	Мотивація як функція управління та сучасна практика підвищення мотивації персоналу	104
4.7.	Контроль як функція менеджменту, його види та вимоги до здійснення	112

ТЕМА 5. МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ .....

5.1.	Поняття і класифікація методів управління	119
5.2.	Організаційно-адміністративні методи спортивного менеджменту	119
5.3.	Економічні методи спортивного менеджменту. Фінансовий аналіз діяльності спортивної організації.....	120
5.4.	Соціально-психологічні методи спортивного менеджменту	123
5.5.	Конфлікт як поле діяльності спортивного менеджера та способи його розв’язання	125
5.6.	Основні методи вивчення конкурентоспроможності спортивної організації	131
		134

ТЕМА 6. ТЕХНОЛОГІЯ СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	138
6.1. Управлінські рішення у спортивному менеджменті та їх класифікація.....	138
6.2. Технологія прийняття раціонального рішення.....	139
6.3. Особливості реалізації та моделювання управлінських рішень.....	141
6.4. Комунікації в спортивних організаціях	144
6.5. Інтернет як сучасний засіб комунікацій у сфері спортивного менеджменту	148
6.6. Реклама у спорті в умовах ринкової економіки	149
6.7. Технології публік рілейшнз в пропаганді фізичної культури і спорту.....	153
6.8. Основні напрямки публік рілейшнз в олімпійському та професійному спорті.....	155
6.9. Документальне забезпечення менеджменту у фізкультурно-спортивній організації	158
6.10. Система інформаційного забезпечення менеджменту у фізкультурно-спортивних організаціях	162
ТЕМА 7. МЕНЕДЖМЕНТ СПОРТИВНИХ ЗАХОДІВ.....	169
7.1. Класифікація спортивних змагань.....	169
7.2. Організація спортивного заходу. Характеристика і послідовність основних управлінських дій	170
7.3. Єдиний календарний план міжрегіональних, всеукраїнських та міжнародних фізкультурно-спортивних заходів як основа менеджменту спортивних змагань	174
7.4. Інноваційні технології організації спортивних змагань.....	176
7.5. Методика складання положення про змагання з виду спорту	177
ЛІТЕРАТУРА.....	180
ДОДАТОК 1	184
ДОДАТОК 2	191
СЛОВНИК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ	213